

Dela lika lönar sig

– Vi driver inte kravet på en individualiserad föräldraförsäkring eftersom våra medlemmar inte skulle ha råd med det, säger Kommunals ordförande Ylva Thörn.

Men Thörns argument utgår inte från fakta. Hennes medlemmar förlorar, jämställdhetsbonus inräknad, inga pengar på att dela föräldraledigheten lika. Tvärtom tjänar de flera hundralappar per månad på att göra det, visar Arbetarens granskning.

ANALYS

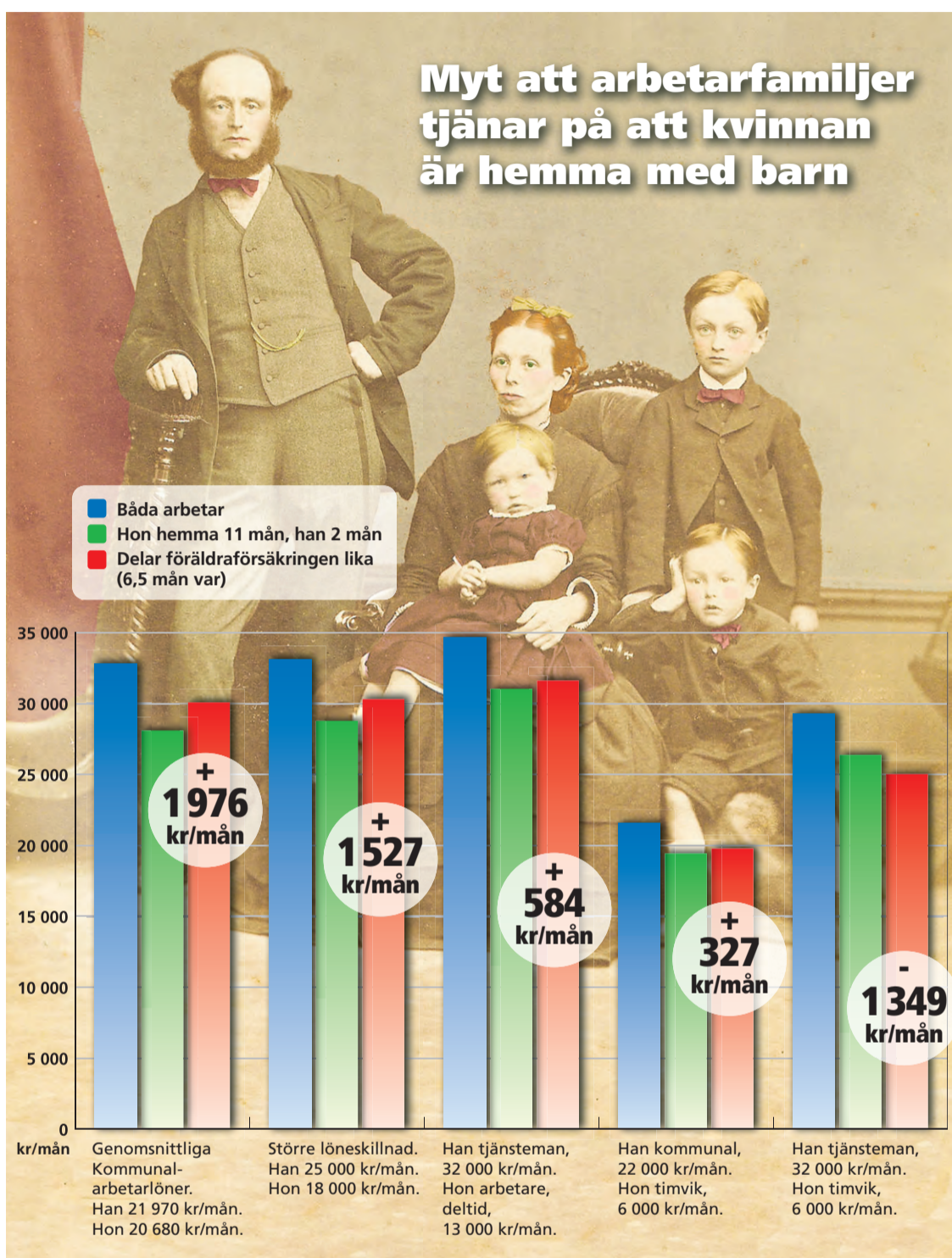
Föräldraförsäkringen av Rebecka Bohlin

Ylva Thörns medlemmar tjänar i genomsnitt 21 970 kronor i månaden (i de mansdominerade branscherna) respektive 20 680 kronor i månaden (kvinnodominerade branscher). I en Kommunalarbetarfamilj där båda arbetar heltid och tjänar precis som genomsnittet i branschen visar Arbetarens granskning att hushållet faktiskt får ut 1976 kronor mer i månaden (netto) på att dela föräldraledigheten lika, jämfört med om hon skulle varit hemma 11 månader och han bara tagit de två "pappamånaderna" (se grafik). Detta om den nya jämställdhetsbonusen räknas in i hushållets ekonomi, trots att den är så klumpigt utformad att den betalas ut först året därpå.

I många arbetarfamiljer är dock löneskillnaderna betydligt större än i exemplet ovan. Men även om han tjänar 25 000 kronor i månaden och hon 18 000 kronor, får familjen, bonus inräknad, betydligt mer pengar kvar i plånboken på att dela lika: 1 527 kronor per månad, jämfört med om hon skulle varit hemma i 11 månader.

MOT DESSA RÄKNEEXEMPEL finns dock en verklighet där kvinnor i högre grad än män arbetar deltid (endast 59 procent av Kommunals kvinnliga medlemmar arbetar heltid) och därför har betydligt lägre sjukpenninggrundande inkomster, samtidigt som männen jobbar heltid plus övertid och tjänar ännu mer. Så vad händer om han tillhör de allra högst betalda arbetarna och tjänar 32 000 kronor i månaden brutto medan hon bara tjänar 13 000 kronor? Jo, jämställdhetsbonusen är så generöst utformad att även då tjänar hushållet 584 kronor per månad, netto, på att dela lika.

Resultatet är detsamma om han tjänar som en genomsnittlig kommunalare, cirka 22 000 kronor

medan hon kanske hankar sig fram som timvikarie och drar in runt 6 000 kronor per månad: Hushållet tjänar ändå 347 kronor per månad på att dela lika.

MEN VISST FINNS DET, trots jämställdhetsbonus, exempel på hushåll som förlorar ekonomiskt på att dela föräldraledigheten lika. Om han tjänar 32 000 kronor och hon endast 6 000 kronor förlorar familjen hela 1 349 kronor i månaden på att dela lika. Samtidigt bör man fråga sig om inte den familjen har möjlighet att öka sina inkomster under hand: Hon kanske kan gå upp i tid eller han kanske har möjlighet att jobba lite vid sidan av föräldraledigheten för att dra in den dryga tusenlapp per månad det handlar om?

Kommunal är svensk fackföreningsrörelses största förbund, med 512 000 medlemmar. Så när förbundet drar upp sina riktlinjer för hur de inom ramen för LO:s

samordning vill agera för att minska de diskriminerande löneskillnaderna mellan kvinnor och män på svensk arbetsmarknad inför den stundande avtalsrörelsen, väger deras röst tungt. Förbundet vill satsa på en fortsatt jämställdhetspott och på att stärka rätten till heltid, men har inga planer på att

driva kravet på en individualiserad föräldraförsäkring.

Löneskillnaderna har länge förklarats med att svensk arbetsmarknad är könsuppdelad och att de kvinnodominerade branscherna skulle vara "lättare" fysiskt och arbetsmiljömässigt. Aktuell forskning visar dock att så inte är fallet.

Fakta Så har vi räknat

■ **Föräldrar har rätt till 240 dagar** var med föräldrapenning (alltså 480 dagar per barn). Av dessa är 60 dagar reserverade för var och en, de så kallade pappamånaderna. Under 390 av dagarna gäller ersättning på sjukpenningnivå (77,6 procent av lönen upp till ett tak på 35 667 kr/månad). Räkneexemplet utgår från att hushållet tar ut full ersättning i 390 dagar, vilket innebär nästan 13 månader.

■ **Jämställdhetsbonus** innebär 100 kronor per dag i skattereduktion när den förälder som tagit ut flest dagar med föräldrapenning under ett kalenderår arbetar och

den andra föräldern tar ut föräldrapenning. Maximalt antal bonusdagar för dem som delar lika på dagarna är 270, vilket innebär 27 000 kronor per barn, netto. Bonusen betalas ut i efterhand i samband med slutkattsedeln. I räkneexemplet har bonusbeloppet lagts till hushållets inkomst i exemplet där de delar lika.

■ **Tilläggs bör** att räkneexemplet utgår från att den som jobbar betalar 23 procents skatt och den som är föräldraledig betalar 30 procents skatt. I verkligheten varierar dock skattesatsen mellan olika kommuner.

Däremot påverkar den könsuppdelade arbetsmarknaden kvinnors löner på grund av den så kallade "värdediskrimineringen", som innebär att värdet på arbete inom vissa branscher, oavsett utbildningskrav och arbetsmiljöbelastning, värderas lägre än andra. Det leder till att även män inom kvinnodominerade yrken drabbas av lägre lön.

SAMTIDIGT ANSES den så kallade "statistiska diskrimineringen" vara en av de viktigaste förklaringarna till att kvinnors löner fortsätter ligga så mycket lägre än mäns. Den statistiska diskrimineringen grundas i kunskapen om att kvinnor generellt sett är mer frånvarande för vård av barn, vilket leder till att alla kvinnor klumpas ihop och förväntas vara mer osäkra att befordra.

Eftersom många människor i samhället får barn och eftersom kvinnorna tar ut ungefär fyra femtedelar av föräldraledigheten finns det ett visst fog för arbetsgivare att ha olika förväntningar på kvinnor respektive mäns frånvaro från jobbet relaterat till föräldraledighet och frånvaro för vård av sjukt barn. Därför är många bedömare överens om att en individualisering av föräldraledigheten, det vill säga att det inte längre blir möjligt att överlåta ledighetsdagar till den andre föräldern (se faktaruta), skulle spela en avgörande roll för utvecklingen av kvinnors karriär- och löneutveckling.

Trots denna vetenskap väljer Kommunal, liksom samtliga riksdagspartier förutom Vänsterpartiet, att inte driva frågan om att individualisera föräldraförsäkringen.

YLVA THÖRN ÄR INTE ensam om att utgå från att den viktigaste orsaken till att kvinnor tar ut en så överväldigande stor del av föräldraledigheten är ekonomisk, att hushållet förlorar mer på om mannen är hemma än om kvinnan är det.

Det är bakgrunden till att taket i föräldraförsäkringen höjts skyhögt över nivåerna i de andra offentliga försäkringssystemen och till att den nuvarande regeringen infört en jämställdhetsbonus. Ingen av dessa åtgärder – trots att den senare faktiskt rycker undan hela det ekonomiska argumentet för arbetarklassen – har dock visat sig förändra mönstret för hur de enskilda hushållen delar upp föräldraledigheten.

Det finns därför anledning att förmoda att så länge inte föräldraledigheten individualiseras kommer lönediskrimineringen av kvinnor på svensk arbetsmarknad att bestå.

Arbetaren har bitt Ylva Thörn att kommentera våra uträkningar men hon meddelar genom sin pressekreterare att hon "inte har möjlighet" att göra det.

rebecka.bohlin@arbetaren.se